
□ AUGUSTE RODIN EN ZIJN DENKBEELDEN OVER KUNST. III

die met pantheïstische liefde het volledigst onzen nieuwen religieusen zin voor het al-leven heeft uitgebeeld", welke zin volgens hem de eenheid vormt van al zijn werk *).

Rodin stond even ver van de Middeleeuwsche vroomheid, heiligheid en zelfverzaking als van de Grieksche gemoedsrust en bezadigdheid. Want hoeveel eerbiedige bewondering hij ook had voor de Gothieke kathedralen en hoezeer hij bezielde was van diep religieusen zin, hij was hoegenaamd niet kerkelijk en dogmatisch of geneigd tot eenzijdige geloovigheid. Zijn kunst was niet specifiek Christelijk; om als propagandist voor een bepaald geloof op te treden, daarvoor wilde hij zich niet leenen. En hoeveel vereering Rodin ook had voor de natuur en voor de antieken, voor zichzelf was hij niet in staat het strenge naturalisme der Oudheid, onberoerd door ethisch-metaphysische benauwingen, volledig over te nemen; daartoe voelde hij te veel als moderne, nu sedert die Oudheid eeuwen over de menschheid waren heengegaan, die hun invloed deden gevoelen zonder dat wij willens of onwillens aan dien invloed geheel vermogen te ontkomen †).

Toch draagt Rodin's levensbeschouwing niet in de eerste plaats een ethisch karakter en beoordeelt hij niet alles uitsluitend naar een maatstaf van zedelijk goed en kwaad. Hij is meer bevangen door gevoelens van bewondering en ontzag voor het kosmisch-universeele en voor de grootheid der natuur dan dat hij zich zou opsluiten in een huiverend staren op het ascetisch-heilige. Zoo waren volgens hem 's menschen hartstochtelijke liefdeverlangens naar eene vereeniging en paring met het andere geslacht ter aanvulling tot een hooger eenheid, het uitvloeisel van kosmische natuurkrachten, wier wezen en bestaan buiten onze zedelijke beoordeeling vallen en die wij eenvoudig hebben te aanvaarden als noch d o o r noch v o o r ons geschapen.

Juist dat kosmisch karakter zijner scheppingen maakt deze zoo grootsch en maakt ze dierbaar aan al diegenen, die gebroken hebben met de beëngende kerkelijke voorstellingen die zoo menigmaal indruischen tegen onze rede, zonder dat zij daarom verstoken zijn van een algemeene, min of meer mystieke religieuze aanvoeling, in het besef van het bestaan van eenen onzichtbaren maar ook onkenbaren achtergrond der waarneembare ervaringswereld.

(Slot volgt).

*) Op. cit. pag. 68.

†) Zoo zegt Rodin ergens: „L'antique reste incompris parce que nous n'avons pas l'esprit assez simple".